

לוחיה אפי ארזי ז"ל

דברי הספד פרופ' אוריאל רייכמן 15.4.2013

אתמול מלאו לאפי ארזי 76 שנה, אתמול נפטר ישראלי גדול. לפני חמש עשרה שנה, רכוב על אופנוע ביום שמש בסן פרנסיסקו, הגיע אלינו אפי לפגישה לאחר שיחת טלפון שהתקיימה כעשרים דקות קודם לכן. החוצפה שבהזמנה החפוזה והאתגר שבהיענות המיידית הסירו כל גינוני פורמליות. המכנה המשותף נמצא מיד. ההעזה שבהקמת המרכז הבינתחומי, תוך ויתור על סבסוד ציבורי והנכונות לפעול בדרך לא קונבנציונאלית, שבו את ליבו של אפי.

אכן, הדרך המקובלת, הקונבנציה, לא היתה מעולם דרכו של אפי ארזי. בדרכו שלו הוא מזן הנפילים שיש לו מסלול משלו, לא מובן לעיתים אך מקדים את הרבים בחשיבה למרחק ובעשייה שבעקבותיה.

אפי לא הלך בדרך הסלולה, בתור ילד העדיף את השהות בקיוסק עם המגזינים הטכנולוגיים ומחסן המלאכה שמתחת לביתו על פני לימודים בבית הספר. לאחר ההישג שלו בתיכון, צביעת דלת מנהל ביה"ס בצבע כחול, מצא את עצמו לומד בביה"ס הטכני בחיפה, כמעט עניין לא נאה לבן טובים מרחביה. בחיל האוויר בקושי הייתה סבלנות למפקדים להאזין לשורת ההצעות לשיפורים טכנולוגיים שהוא העלה.

מיד לאחר הצבא, מחליט אפי שהוא נוסע לארה"ב, דבר לא מקובל בשנות ה-50. הוא מתקבל ל-MIT, ללא תעודת בגרות, בין השאר, משום שרשם בטפסי הקבלה שהוא בוגר ה-AIR FORCE ACADEMY, תרגום מקורב לביה"ס הטכני בחיפה. גם ב-MIT לא היה אפי תלמיד שגרתי. השלימו עם דרך הלימוד הסלקטיבית שלו משום שהיה מעורב כסטודנט בפרויקט הטכנולוגי המרתק ביותר לתקופתו – פרויקט אפולו. אפי עסק בסוגיית קליטת התמונות ממרחקי ענק בשידור ישיר ובאופן דיגיטלי, והייתה לו הזדמנות לשמוע את גדולי המדענים דנים ומתכננים כיצד מנחיתים חללית על הירח. לאחר מכן, בחברת הייטק, שפיתחה אמצעים עבור הצבא האמריקאי, הוא עוסק במנגנון ייצוב אלקטרוני למצלמה וביצירת פוקוס אוטומטי במכשיר אופטי אווירי, נושאים שהם הכרח לצילומי ריגול אפקטיביים.

לאחר מלחמת ששת הימים מגיע אפי לארץ. מקים את סאיטקס ומחולל כאן מהפיכה יזמית וטכנולוגית. במוצרים רבים הקדימה סאיטקס את האחרים ובנושאים אחרים עלו כאן הרעיונות לראשונה (כמו הסורק וה-DESKTOP PUBLISHING), אבל לא רק המו"פ המקומי הרשים. היתה כאן ראשוניות בחשיבה ובניהול העסקי. ההעזה לצאת להנפקה בארה"ב (ואנחנו מדברים על שנת 1980), האמונה שאפשר להתחרות בשוק העולמי. פריסת מערכות שיווק בארה"ב, אירופה ויפן, החשיבה על מציאת פתרון טכנולוגי חדשני לבעיות המטרידות את העולם, שלא לדבר על יחסי עבודה חדשניים בישראל ועיסוק ראשוני במיתוג – בכל אלה, פרי היצירתיות הפראית כמעט של אפי, נסלל מסלול חדש בישראל. אפשר לומר בביטחון כי ה-START UP NATION התחיל עם אפי ארזי. הוא יצר דגם של יזמות וסלל הדרך לקבוצת יזמים שבאו בעקבותיו.

קשה שלא לראות באפי דמות אפית. היכולת שלו להתרומם מעל חוסר הערכה בצעירותו, החשיבה השונה מהסביבה, החזון, מתנת המנהיגות ובמיוחד היכולת לאסוף את עצמו לאחר כישלון ולבנות מחדש הם מדהימים. צריך לזכור שלאחר הפרידה מסאיטקס באה ההצלחה של חברת EFI ולאחריה גם IMEDIA. שני המקרים האלה חייבו מאמצים אדירים ועימותים קשים אבל הכישרון והעוצמה אפשרו פריצה. גם אל מול מחלה ודעיכה הפגין אפי גדלות, ריאליזם וניסיון להתמודד בכל כוחו.

לאור ניסיונו ותולדות חייו הקים אפי במרכז הבינתחומי מסלול מיוחד של קבלה של אנשים שציוני הבגרות שלהם לא היו מרשימים במיוחד, אבל הם נבחרו לאחר מיון קפדני שניבא פוטנציאל יזמי. לאלה שנבחרו והיו חסרי אמצעים העניק אפי מלגה מלאה. הייתה זו חשיבה לא מקובלת בזמנו שהניבה במשך השנים קבוצה מעולה של יזמים טכנולוגיים. לאחר מכן, נבנה בניין מדעי המחשב שנושא היום את שמו של אפי ארזי וכך, ייזכר שמו ותישמר מורשתו לעד בביה"ס למדעי המחשב במרכז הבינתחומי.